

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 224/2017-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. apríla 2017 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Lajosa Mészárosa predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED]

[REDACTED], zastúpených Advokátskou kanceláriou KURÁŇ & MARKOVÁ advokátska kancelária, s. r. o., Kresánkova 8, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Juraj Kuráň, CSc., vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cdo 315/2012 a jeho uznesením zo 4. februára 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] odmieta ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. mája 2015 osobne a 20. mája 2015 poštou doručená sťažnosť [REDACTED], [REDACTED]

a [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka č. 1“, „sťažovateľ“, „sťažovateľka č. 2“, spolu len „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie

- svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Cdo 315/2012 zo 4. februára 2015 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu“) a

- základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cdo 315/2012 (ďalej len „napadnuté konanie najvyššieho súdu“).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka č. 1 bola spolu so svojím nebohým manželom [REDACTED] účastníčkou konania vo veci žalobkyne [REDACTED] (ďalej len „navrhovateľka“) proti žalovanému v 1. rade [REDACTED] a žalovanej v 2. rade – sťažovateľke č. 1 o vydanie bezdôvodného obohatenia vedenej Okresným súdom Bratislava IV (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 9 C 125/2000.

Okresný súd rozsudkom č. k. 9 C 125/2000-276 zo 17. júla 2008 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) rozhodol, že žalovaní v 1. a 2. rade sú povinní vydať navrhovateľke bezdôvodné obohatenie v sume 5 245 520 SK spolu so 17,6 % p. a úrokom z omeškania od 12. januára 1997 až do zaplatenia a trovy konania v sume 629 011,75 €.

Proti rozsudku okresného súdu podala sťažovateľka č. 1 a jej manžel [REDACTED] [REDACTED] odvolanie. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 15 Co 512/2008-323 z 13. januára 2010 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) rozsudok okresného súdu zmenil tak, že:

„1. zaviazal žalovaného v 1. rade zaplatiť žalobkyni sumu 174.119,36 € so 17,6 % p. a úrokom z omeškania odo dňa 12. 01. 1997 až do zaplatenia;

2. návrh voči žalovanej v 2. rade (Sťažovateľke č. 1) zamietol.“ Rozsudok krajského súdu nadobudol právoplatnosť 24. februára 2010.

Proti rozsudku krajského soudu podal 25. mája 2010 žalovaný v 1. rade dovolanie, v ktorom poukazoval na viaceré pochybenia oboch vo veci konajúcich súdov, najmä na to, že okresný súd, ako aj krajský súd dospeli k nesprávnym skutkovým zisteniam, ktoré nemajú oporu vo vykonanom dokazovaní, a vec nesprávne právne posúdili.

Sťažovateľka č. 1 uvádza, že počas piatich rokov trvajúceho dovolacieho konania žalovaný v 1. rade 10. februára 2014 zomrel a účastníkmi konania sa stali jeho dedičia, teda sťažovateľ a sťažovateľka č. 2.

Najvyšší súd o podanom dovolaní rozhodol napadnutým uznesením tak, že po preskúmaní formálnych náležitostí dovolanie odmietol, pretože smerovalo proti rozhodnutiu, ktoré nemožno dovolaním napadnúť. Sťažovateľka č. 1 uvádza, že obsahom a dôvodmi dovolania sa preto najvyšší súd vôbec nezaoberal.

Podľa sťažovateľov najvyšší súd porušil ich základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny z dôvodu, že sa odmietol zaoberať podaným dovolaním. Sťažovatelia nesúhlasia s názorom najvyššieho súdu, že *«v predmetnej veci odvolací súd síce vo výroku uviedol, že „mení“ rozsudok súdu prvého stupňa, avšak na celý žalobou uplatnený nárok zaviazal pôvodne žalovaného 1/ (dovolateľa), keď výrok rozsudku súdu prvého stupňa na celý uplatnený nárok zaväzoval dovolateľa a pôvodne žalovanú 2/ (pozn.: Sťažovateľka č. 1). Prípustnosť dovolania proti zmeňujúcemu rozsudku odvolacieho súdu je založená na zásade difformity, t. j. na rozdielnosti rozsudku odvolacieho súdu s rozsudkom súdu prvého stupňa. O rozdielnosť rozsudkov ide vtedy, ak boli okolnosti, ktoré sú významné pre rozhodnutie vo veci, oboma súdmi posúdené rozdielne a práva a povinnosti stanovené účastníkom konania sú podľa záverov týchto rozsudkov odlišné, teda rozdielne konštituuju alebo deklarujú práva a povinnosti v právnych vzťahoch účastníkov konania.»*

Podľa ich názoru už uvedený názor najvyššieho súdu nemá oporu v platnej legislatíve, pričom najvyšší súd týmto svojím neprimerane reštriktívnym výkladom mení vôľu zákonodarcu a prekračuje svoju právomoc. Podľa sťažovateľov *«zmena súdneho*

rozhodnutia v odvolacom konaní nie je termínom, ktorý pripúšťa súdny výklad, nakoľko ide o legislatívne upravený spôsob rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorý je súd povinný aplikovať v prípade naplnenia hypotézy upravenej v ust. § 220 O. s. p. Odvolací súd je tak povinný rozhodnutie súdu prvého stupňa zmeniť vtedy, ak nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie, ani na jeho zrušenie.

Tento negatívny výklad slovného spojenia „zmena súdneho rozhodnutia“ znamená, že za zmeňujúci rozsudok je pre účely Občianskeho súdneho poriadku potrebné považovať také rozhodnutie, pri ktorom odvolací súd nemohol rozhodnúť spôsobom upraveným v ust. § 219 a 221 O. s. p.

Najvyšším súdom Slovenskej republiky ad hoc kreovaná „zásada diformity“ nie je zásadou, ktorá by vyplývala z platných právnych predpisov, a nepatrí ani medzi tzv. všeobecné procesné zásady a zásady civilného procesu, ktoré sú akceptované širokou odbornou verejnosťou.».

Podľa sťažovateľov ak už mal najvyšší súd «vytvorením „zásady diformity“ úmysel prelomiť inak úplne zrozumiteľné a diskutabilné ust. § 238 ods. 1 O. s. p., a to so zámerom predísť situácii, kedy by preskúmaval v poradí ako súd „tretej“ inštancie také rozhodnutia, v ktorých boli kľúčové otázky zhodne posúdené prvostupňovým aj odvolacím súdom», aplikoval zásadu diformity na uvedený prípad nesprávne.

Sťažovatelia poukazujú na to, že v predmetnej veci sa okresný súd aj krajský súd zaoberali námietkou premlčania, ktorú vzniesol žalovaný v 1. rade. Napriek tomu, že tieto vo veci konajúce súdy dospeli k zhodnému, aj keď podľa sťažovateľov nesprávnemu záveru, že nárok žalobkyne premlčaný nie je, vychádzali z odlišných predpokladov, a teda posudzovali okolnosti významné pre rozhodnutie vo veci odlišne. Uvedené podľa sťažovateľov jednoznačne vyplýva z odôvodnenia rozsudku krajského súdu na s. 6, kde má byť uvedené, že „pokiaľ ide o vznesenú námietku premlčania, odvolací súd má za to, že uplatnený nárok nie je premlčaný, avšak nie z dôvodov, ktoré uviedol súd prvého stupňa“.

Podľa sťažovateľov žalovaný v 1. rade v dovolaní poukázal na to, že odvolací súd nesprávne právne posúdil vec práve v časti týkajúcej sa najmä vznesenej námietky premlčania a že túto otázku posúdil odlišne od súdu prvého stupňa. V ďalšej časti sťažnosti poukazujú na podľa nich rozporné tvrdenia vo veci konajúcich súdov, k odstráneniu ktorých nedošlo, pretože najvyšší súd sa vecou nezaoberal, keďže dovolanie odmietol ako neprípustné.

Sťažovatelia v sťažnosti namietajú aj porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní, ktoré odôvodňujú tým, že žalovaný v 1. rade podal dovolanie ešte 25. mája 2010, no najvyšší súd o ňom rozhodol až 4. februára 2015.

Podľa sťažovateľov konanie o dovolaní „*od počiatku sprevádzal útlm v činnosti súdov, ale aj procesné chyby, ktoré viedli k zdanlivému zastaveniu dovolacieho konania pre nezaplatenie súdneho poplatku*“. Žalovaný v 1. rade najskôr žiadal oslobodenie od súdnych poplatkov, pretože jeho osobné a majetkové pomery mu neumožňovali súdny poplatok vo výške 20 894 € zaplatiť. Okresný súd však jeho žiadosti nevyhovel, pričom jeho rozhodnutie potvrdil aj krajský súd uznesením č. k. 14 Co 287/2011-438 z 30. septembra 2011.

Následne okresný súd uznesením č. k. 9 C 125/2000-443 zo 14. decembra 2011 konanie o dovolaní zastavil pre nezaplatenie súdneho poplatku. Sťažovatelia uvádzajú, že toto uznesenie okresný súd *«nedoručoval právnemu zástupcovi dovolateľa na adresu jeho registrovaného sídla, a preto sa zásielka vrátila súdu nedoručená. Právny zástupca dovolateľa sa o zastavení dovolacieho konania dozvedel iba na základe skutočnosti, že toto uznesenie súd doručil manželke [REDAKOVANÉ] - Sťažovateľke č. 1.*

Z dôvodu, že súdne oddelenie Okresného súdu Bratislava IV „9 C“ si stálo za názorom, že dovolacie konanie bolo právoplatne zastavené, dovolateľ sa listom zo dňa 02.02.2012 obrátil na súd a upozornil ho na vadu v doručení predmetného uznesenia

a súčasne žiadal, aby súd doručovanie vykonal v súlade s Občianskym súdnym poriadkom.».

Dňa 17. februára 2012 bolo uznesenie okresného súdu o zastavení dovolacieho konania doručené právnomu zástupcovi žalovaného v 1. rade a 29. februára 2012 nakoniec súdny poplatok za žalovaného v 1. rade zaplatila sťažovateľka č. 1 z vlastných prostriedkov.

Podľa sťažovateľov z už uvedeného vyplýva, že o žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov vo veci konajúce súdy rozhodovali viac ako rok a pol a dovolanie bolo so spisom odstúpené na najvyšší súd až v roku 2012.

Odhladnuc od prietáhov v konaní o oslobodenie od súdnych poplatkov je potrebné podľa sťažovateľov konštatovať, že najvyšší súd bol vo veci úplne nečinný takmer celé tri roky, *„pričom ako sám v Uznesení konštatuje, vecou sa meritórne vôbec nezaoberal a dovolanie zamietol z formálnych dôvodov bez toho, aby napadnuté rozhodnutie skúmal z vecnej stránky.*

Je pritom zrejmé, že názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky o neprípustnosti dovolania z dôvodu uvedených v Uznesení nevychádza z oboznámenia sa so všetkými súdnymi spismi, ale z formálneho oboznámenia sa s rozsudkami súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu, t. j. zo štúdia listín o rozsahu 17 strán, ktoré Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa všetkého študoval tri roky.

Počas tohto obdobia Najvyšší súd Slovenskej republiky vôbec nerozhodol o návrhu dovolateľa na odklad vykonateľnosti dovolaním dotknutých rozsudkov, a preto boli na úhradu údajného dlhu z dôchodku dovolateľa vykonávané zrážky, a to až do jeho smrti dňa 10. 02. 2014.“.

Sťažovatelia ďalej uvádzajú, že úmrtie žalovaného v 1. rade najvyššiemu súdu oznámili podaním zo 7. apríla 2014. Najvyšší súd sa následne na základe dedičského konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. D 154/2014 ustálil na procesných nástupcoch pôvodného žalovaného v 1. rade a konal ďalej so sťažovateľmi.

Vzhľadom na uvedené sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd vo veci takto rozhodol:

„1. Základné právo Sťažovateľov č. 1 až 3 domáhať sa na neustrannom a nezávislom súde svojho práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR (čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd) Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn.: 5 Cdo 315/2012 zo dňa 04. 02. 2015 porušené bolo.

2. Najvyšší súd Slovenskej republiky v konaní sp. zn.: 5 Cdo 315/2012 porušil právo Sťažovateľov č. 1 až 3, aby sa ich vec prerokovala bez zbytočných prieťahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prerokovanie veci v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

3. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn.: 5 Cdo 315/2012 zo dňa 04. 02. 2015 sa zrušuje a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.

4. Sťažovateľom č. 1 až 3 priznáva primerané finančné zadosťučinenie v celkovej výške 5.000,- € (slovom: päťtisíc eur), ktoré im je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť Sťažovateľom č. 1 až 3 trovy konania v sume 563,83 € (slovom päťstošesťdesiattri eur a 83 centov) na účet jej právneho zástupcu KURÁŇ & MARKOVÁ, advokátska kancelária, s. r. o., [REDAKOVANÉ], a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu

Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Predmetom predbežného prerokovania bolo sťažovateľmi namietané porušenie ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ako aj základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní.

1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny napadnutým uznesením najvyššieho súdu

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde...

Prostredníctvom čl. 46 ods. 1 ústavy (obdobne aj čl. 36 ods. 1 listiny, pozn.) sa môže každý domáhať ochrany svojich práv na súde. Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 339/2013).

Súčasťou obsahu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia (napr. II. ÚS 209/04, III. ÚS 95/06, III. ÚS 206/07), t. j. na také odôvodnenie, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany.

Ústavný súd vo svojej konštantnej judikatúre zdôrazňuje, že vo veciach, ktoré patria do právomoci všeobecných súdov, nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, IV. ÚS 339/2013). Úlohou ústavného súdu teda nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné zase uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Ústavný súd v rámci predbežného prerokovania preskúmal sťažnosť, ktorou sťažovatelia namietajú porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny uznesením najvyššieho súdu, ktorým najvyšší súd odmietol dovolanie ako neprípustné. K porušeniu označených práv malo podľa sťažovateľov dôjsť z dôvodu, že najvyšší súd sa odmietol zaoberať podaným dovolaním. Závery najvyššieho súdu, na ktorých založil svoje rozhodnutie, podľa sťažovateľov nemajú oporu v platnej legislatíve, najvyšší súd týmto svojím neprimerane reštriktívnym výkladom prekračuje svoju právomoc. Zásada diformity, ktorú najvyšší súd aplikoval v predmetnej veci, nie je zásadou, ktorá by vyplývala z platných právnych predpisov, a nepatrí ani medzi tzv. všeobecné procesné zásady a zásady civilného procesu, ktoré sú akceptované širokou odbornou verejnosťou. Sťažovatelia na rozdiel od najvyššieho súdu považujú rozsudok krajského súdu napadnutý dovolaním za zmeňujúci, a nie potvrdzujúci rozhodnutie súdu prvého stupňa. K takémuto

názoru dospeli predovšetkým z dôvodu rozdielneho právneho posúdenia uplatnenej námietky premlčania krajským súdom a okresným súdom. Preto bolo podľa sťažovateľov dovolanie proti rozsudku krajského súdu prípustné a najvyšší súd sa ním mal riadne zaoberať.

Okresný súd rozsudkom rozhodol, že žalovaní v 1. a 2. rade sú povinní vydať navrhovateľke bezdôvodné obohatenie v sume 5 245 520 Sk spolu so 17,6 % p. a. úrokom z omeškania od 12. januára 1997 až do zaplatenia a trovy konania v sume 629 011,75 €.

Proti rozsudku okresného súdu podal toho času nebohý žalovaný v 1. rade a sťažovateľka č. 1 odvolanie. Krajský súd rozsudok okresného súdu zmenil tak, že „1. zaviazal žalovaného v 1. rade zaplatiť žalobkyni sumu 174.119,36 € so 17,6 % p.a. úrokom z omeškania odo dňa 12. 01. 1997 až do zaplatenia;

2. návrh voči žalovanej v 2. rade (Sťažovateľke č. 1) zamietol“. Rozsudok krajského súdu nadobudol právoplatnosť 24. februára 2010.

Proti rozsudku krajského súdu podal v súčasnosti už nebohý žalovaný v 1. rade dovolanie, v ktorom poukazoval na viaceré pochybenia oboch vo veci konajúcich súdov, najmä na to, že tak okresný súd, ako aj krajský súd dospeli k nesprávnym skutkovým zisteniam, ktoré nemajú oporu vo vykonanom dokazovaní, a vec nesprávne právne posúdili.

Najvyšší súd napadnutým uznesením dovolanie odmietol, pretože smerovalo proti rozhodnutiu, proti ktorému dovolanie nie je prípustné. Najvyšší súd svoje rozhodnutie o neprípustnosti podaného dovolania odôvodnil takto: *«Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O. s. p.).*

Pokiaľ ide o podmienky prípustnosti dovolania smerujúceho proti výroku rozsudku odvolacieho súdu, sú uvedené v ustanovení § 238 O. s. p...

V predmetnej veci odvolací súd síce vo výroku rozhodnutia uviedol, že „mení“ rozsudok súdu prvého stupňa, avšak na celý žalobou uplatnený nárok zaviazal pôvodne žalovaného 1/ (ďalej len dovolateľa), keď výrok rozsudku súdu prvého stupňa na celý uplatnený nárok zaväzoval dovolateľa a pôvodne žalovanú 2/. Prípustnosť dovolania proti

zmeňujúcemu rozsudku odvolacieho súdu je založená na zásade diformity, t. j. na rozdielnosti rozsudku odvolacieho súdu s rozsudkom súdu prvého stupňa. O rozdielnosť rozsudkov ide vtedy, ak boli okolnosti, ktoré sú významné pre rozhodnutie vo veci, oboma súdmi posúdené rozdielne a práva a povinnosti stanovené účastníkom konaniu sú podľa záverov týchto rozsudkov odlišné, teda rozdielne konštituuju alebo deklarujú práva a povinnosti v právnych vzťahov účastníkov konania. Za rozdielnosť sa nepovažuje odlišné právne posúdenie veci súdmi, ak nemalo vplyv na obsah práv a povinností účastníkov konania. Pri posudzovaní prípustnosti dovolania nie je podstatné, či odvolací súd rozhodol podľa § 219 O. s. p. alebo či postupoval podľa ustanovenia § 220 O. s. p. a nie je významným ani formulácia výroku rozsudku odvolacím súdom. Rozhodujúcim hľadiskom je vždy obsahový vzťah rozsudkov súdov oboch stupňov v tom, ako posúdili práva a povinnosti v právnych vzťahoch účastníkov konania a teda či právny vzťah bol rozsudkom odvolacieho súdu upravený odlišne ako v rozsudku súdu prvého stupňa. Ak ide o zhodné rozsudky súdov oboch stupňov, pokiaľ ide o vymedzenie práv a povinností účastníkov, i keď rozsudok odvolacieho súdu je označený ako zmeňujúci, prípustnosť dovolania sa neposudzuje podľa § 238 ods. 1 O. s. p. ale podľa § 238 ods. 3 O. s. p., upravujúceho prípustnosť dovolania proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu.

Vzhľadom k uvedenému dovolací súd dospel k záveru, že vo vzťahu k dovolateľovi nejde o zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu, ale o rozsudok, ktorým bol rozsudok súdu prvého stupňa potvrdený a keďže nevykazuje znaky ani jedného z rozhodnutí uvedených v § 238 ods. 1 až 3 O. s. p., prípustnosť dovolania z týchto ustanovení nemožno vyvodit'.»

Najvyšší súd nezostal len pri posudzovaní podmienok prípustnosti dovolania proti rozsudku, ale s prihliadnutím na § 242 ods. 1 druhú vetu v tom čase planého a účinného Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) ukladajúci dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnuť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 OSP (či už to účastník namieta, alebo nie) sa zaoberal aj otázkou, či podané dovolanie nie je prípustné podľa § 237 OSP. Najvyšší súd k tomu uviedol: „Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu (rozsudku alebo uzneseniu) odvolacieho súdu, ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia...

Dovolateľ procesné vady konania uvedené v § 237 písm. a/ až f/O. s. p. nenamietal a ich existenciu nezistil ani dovolací súd. Prípustnosť dovolania preto z týchto ustanovení vyvodit' nemožno.

Ak dovolateľ namietal vadu konania, ktorá mala mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, a v tomto smere spochybnil správnosť skutkových zistení súdov a z nich vyvedených skutkových záverov, dovolací súd uvádza, že v prípade neúplnosti alebo nesprávnosti skutkových zistení a skutkových záverov nejde o nedostatok, ktorý by bol v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považovaný za dôvod zakladajúci procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p. (obdobne tiež R 42/1993, R 37/1993, R 125/1999, R 6/2000 a viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 2 Cdo 130/2011, 3 Cdo 248/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011 a 7 Cdo 38/2012). Ak k tejto nesprávnosti v niektorom súdnom konaní dôjde, nezakladá procesnú vadu konania uvedenú v § 237 O. s. p. Dovolateľom tvrdená neúplnosť alebo nesprávnosť skutkových zistení môže prípadne viesť k tzv. inej vade konania majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.); vadu takej povahy ale možno úspešne uplatniť iba v procesné prípustnom dovolaní (o tento prípad ale v danej veci nejde). Sama tzv. iná vada prípustnosť dovolania nezakladá.“

K námietke dovolateľa týkajúcej sa toho, že napadnuté rozhodnutie krajského súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci [§ 241 ods. 2 písm. c) OSP], najvyšší súd uviedol: „Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantným dovolacím dôvodom, samo o sebe ale prípustnosť dovolania nezakladá (nemá základ vo vade konania v zmysle § 237 O. s. p. a nespôsobuje zmätočnosť rozhodnutia). I keby teda tvrdenia dovolateľa boli opodstatnené (dovolací súd ich z uvedeného aspektu neposudzoval), dovolateľom vytýkaná skutočnosť by mala za následok vecnú nesprávnosť napadnutého rozsudku, nezakladala by ale prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O. s. p. V dôsledku toho by posúdenie, či odvolací súd (ne)použil správny právny predpis a či ho (ne)správne interpretoval alebo či

zo správnych skutkových záverov vyvodil (ne)správne právne závety, prichádzalo do úvahy až vtedy, keby dovolanie bolo procesné prípustné (o taký prípad ale v prejednávanej veci nešlo).“

Vzhľadom na uvedené možno podľa najvyššieho súdu „zhrnúť, že v danom prípade prípustnosť dovolania nemožno vyvodiť z ustanovenia § 238 O. s. p. a iné vady konania v zmysle § 237 O. s. p. neboli dovolacím súdom zistené. Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie v súlade s § 218 ods. 1 písm. c/ O. s. p. v spojení s § 243b ods. 5 O. s. p. ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný, odmietol. Pritom, riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, nezaoberal sa napadnutým rozsudkom odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.“

Ústavný súd pripomína, že otázka posúdenia, či sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) totiž vyplýva, ako už bolo uvedené, že ústavný súd nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inšinciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, IV. ÚS 339/2013).

Najvyšší súd pri posudzovaní otázky prípustnosti dovolania proti rozsudku krajského súdu vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry. Ústavný súd sa stotožňuje s názorom najvyššieho súdu, že v preskúmvanej právnej veci rozsudkom krajského súdu skutočne išlo z obsahového hľadiska o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, a preto ak najvyšší súd dospel ústavne konformným spôsobom k záveru o neprípustnosti dovolania, nebol povinný vecne preskúmať v ňom obsiahnuté argumenty dovolateľa.

Po oboznámení sa s obsahom napadnutého uznesenia najvyššieho súdu a s prihliadnutím na sťažnostnú argumentáciu sťažovateľov ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd konal v medziach svojej právomoci, príslušné ustanovenia v tom čase

platného a účinného Občianskeho súdneho poriadku podstatné pre posúdenie danej veci interpretoval a aplikoval ústavne súladným spôsobom, jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, a preto aj celkom legitímne a právne akceptovateľné.

Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje aj na svoju judikatúru, podľa ktorej postup súdu, ktorý koná v súlade s procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi v občianskoprávnej alebo trestnoprávnej veci, nemožno považovať za porušenie základného práva na súdnu ochranu vyjadreného v čl. 46 ods. 1 ústavy (I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97).

Vo vzťahu k uvedenému ústavný súd poukazuje na závery svojej ustálenej rozhodovacej činnosti, podľa ktorej dôvodom na odmietnutie sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť je absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným rozhodnutím, postupom alebo iným zásahom orgánu štátu do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej, ako aj nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody namietaným rozhodnutím, postupom, ako aj iným zásahom orgánom štátu, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (m. m. I. ÚS 66/98, I. ÚS 4/00, III. ÚS 138/02, IV. ÚS 1/2012, IV. ÚS 473/2012).

Pretože ústavný súd v predmetnej veci nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by naznačovali možnosť porušenia základného práva sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny napadnutým uznesením najvyššieho súdu, sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

2. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu v napadnutom konaní

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov...

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu...

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, ktoré je garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01).

Podstatou, účelom a cieľom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu (IV. ÚS 205/03, IV. ÚS 225/05). Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu k vytvoreniu stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (I. ÚS 10/98, I. ÚS 44/99, IV. ÚS 68/02), alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04, IV. ÚS 86/08).

V tejto súvislosti ústavný súd tiež poukazuje na to, že podľa jeho stabilizovanej judikatúry (napr. I. ÚS 34/99, II. ÚS 32/00, III. ÚS 20/00, II. ÚS 12/01, IV. ÚS 37/02, III. ÚS 109/03, II. ÚS 478/2010) sa ochrana základnému právu vrátane základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušenie základného práva označenými orgánmi verejnej moci (v tomto prípade najvyšším súdom) ešte trvalo. Ak v čase, keď došla sťažnosť ústavnému

súdu, už nedochádza k porušovaniu označeného základného práva, ústavný súd sťažnosť zásadne odmietne ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je totiž to, že musí smerovať proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza zo skutočnosti, že táto sťažnosť zohráva významnú preventívnu funkciu ako účinný prostriedok na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo a jeho účinky stále trvajú, aby sa v porušovaní týchto práv ďalej nepokračovalo (m. m. IV. ÚS 225/05, III. ÚS 317/05, II. ÚS 67/06, II. ÚS 622/2014).

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že právny predchodca sťažovateľov (žalovaný v 1. rade, pozn.) 25. mája 2010 podal proti rozsudku krajského súdu dovolanie. Najvyšší súd o podanom dovolaní rozhodol uznesením sp. zn. 5 Cdo 315/2012 zo 4. februára 2015. Predmetné uznesenie najvyššieho súdu nadobudlo právoplatnosť 19. marca 2015. Sťažovatelia sťažnosť ústavnému súdu doručili najskôr osobne 19. mája 2015 a následne 20. mája 2015 bola ich sťažnosť doručená ústavnému súdu aj poštou.

Ako z už uvedeného vyplýva, sťažovatelia namietajú porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v čase, keď najvyšší súd už vo veci právoplatne rozhodol, a teda nemohol byť porušovateľom označených práv.

Ak v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu už nemôže dochádzať k namietanému porušovaniu označeného základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde), pretože konanie o takej sťažnosti už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorú ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (m. m. I. ÚS 6/03).

Vzhľadom na uvedené, prihliadajúc na doterajšiu judikatúru ústavného súdu, neprichádza do úvahy, aby ústavný súd mohol postup najvyššieho súdu v konaní vedenom

pod sp. zn. 5 Cdo 315/2012 po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie kvalifikovať ako porušenie základného práva sťažovateľov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľov v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Keďže ústavný súd sťažnosť sťažovateľov odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími ich požiadavkami obsiahnutými v petite sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. apríla 2017